

КОНТАКТ

Управа БиХ за заштиту здравља биља
upravabihzbb@bih.net.ba
Радићева 8
71 000 Сарајево
Тел : +387 (33) 290 700

ЕУ-ФИТО-БИХ

Тwinning Пројекат

“Даље јачање капацитета у фитосанитарном сектору из области средстава за заштиту биља, здравља биља, сјемена и садног материјала, укључујући фитосанитарне лабораторије и фитосанитарну инспекцију”

“Ова публикација је урађена уз помоћ Европске уније. Садржај ове публикације је искључива одговорност Министарства пољопривреде, хране и шумарства (Италије) и Управе БиХ за заштиту здравља биља и ни у ком случају не представља мишљења Европске уније.”

Овај пројекат финансира Европска унија
ГРА ПРОГРАМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

Кестенова оса шишкарлица (*Dryocosmus kuriphilus*)

Инвазивне врсте представљају једну од највећих пријетњи биодиверзитету те постају и озбиљан економски проблем. Биолошким инвазијама погодуу људске активности које су значајан вектор при уносу и ширењу нових врста. Међу новим инсектима који имају негативан утицај на биодиверзитет Босне и Херцеговине, спада и кестенова оса шишкарлица (*Dryocosmus kuriphilus*) (Нумератора: Сурпирidae) која је глобални штетни организам, пигомат кестена (*Castanea*).

У Европи се налази на листи карантенских штетних организама, док у Босни и Херцеговини још није регулисан.

Ријеч је о инсекту малих димензија који се сматра најопаснијим штетним организмом, удомаћеном на овој биљној врсти.

Поријеклом је из Кине. Током година, случајно је унешен у Јапан, Кореју и САД-е. У Европи је по први пут пронађен у Италији, 2002. године, у регији Пијемонте, али се последије проширио и до француске, Словеније, Швајцарске, Мађарске и Хрватске. Кестенова оса шишкарлица напада само питоми кестен и не може се замијенити нити с једним другим штетним организмом. Шишке (гале) су величине 5-20 mm, зелене или ружичасте, лако уочљиве на избојцима и листовима. Развијају се на младим избојцима, петељкама или на главним жилама листа. Након појаве имага су шишке се осуше, постану дрвенасте и остају на избојцима до двије године. Шишке су лако уочљиве и препознатљиве, док се јаја и ларве првог степена могу утврдити само микроскопским прегледом.

Кестенова оса шишкарлица има само једну генерацију годишње, а одрасли инсекти се јављају у јуну-јулу излазећи из шишки које су се формирале у прољеће. Интересантна карактеристика овог инсекта је да се његова популација састоји само од женки које се размножавају партеногенезом.

Имага кестенове осе шишкарлице личе на мале црне осе око 2,5 mm дужине. Упркос њиховој тако малој величини, у могућности су да одлажу бројна јаја, до 100-200 по инсекту.

Кестенова оса шишкарлица, због напада вегетативних пупова и стварања шишки, спријечава развој избојака и смањује плодношење питомог кестена.

Губитак уroda кестена може износити 60-70%.

Вишегодишњим нападима долази до постепеног смањења виталности кестенових стабала и одређеног смањења урода, а шишке могу нарушити и естетски изглед стабала, посебно оних који се саде у урбаним подручјима.

Иако је предузето више метода заштите против овог штетног организма, ни једна се није показала потпуно ефикасном. Због своје биолошке и заштићености у шишки примјена инсектицида је потпуно неефикасна. У мањим насадима питомог кестена могућа је контрола механичким методама: уклањањем и спаљивањем нападнутих избојака. У шуми и на већим површинама ова метода је тешко при мјешава.

спрјивањем параднутих избојака. У шуми и на већим површинама ова метода је тешко при мјешава.

Након

4-6 седмица,

крајем љета, ларве излазе из

јаја и презимљавају у пукотинама изданака. Сљедеће

прољеће ларве, у тренутку када температуре погодну њиховом развоју, продубљују у пулолке, узрокујући формирање шишки. Унутар ових округлих формација које су различитог пречника између 0,5 cm и 2 cm, долази до различитих фаза развоја инсекта, који пролази кроз пет стадијума ларве, лутке и коначне трансформације у одраслог имага који изађе кроз кратки тунел шишке. Понекад се више шишки споје у једну и формирају биљна ткива посебног изражаја и развоја. Током љета шишке присутне на пулољцима се осуше и остану на избојцима током цијеле зиме.

Увођење паразитоида *Torymus sinensis* (Hymenoptera Chalcidoidea), који је узет из земаља поријекла, је изгледа једини начин за контролу кестенове осе шишкарлице, истовремено поштујући деликатну равнотежу шумских екосистема.

